

érvet azzal utasíthatjuk vissza, hogy egyfelől lassan másfél fokos melegedést mérünk az iparosodás kezdetéhez képest, másrészt, ahogy halogatjuk az intézkedéseket, úgy nőnek a károk, és nehezebb, költségesebb lesz visszafordítani a folyamatokat.

Az ausztrál kutató, *Parris* szerint félreértésen alapul az a – hazánkban is elfogadott – elv, hogy a jelenlegi állapotból valamilyen más stabil állapot felé haladunk, amihez alkalmazkodni tudunk. Az üvegházhatású gázok koncentrációjának növekedése pont egy kiszámíthatatlan, folyton változó állapothoz vezet. A káros hatások, extrém időjárási állapotok tehát kiszámíthatatlanul fognak jelentkezni. Lehet, hogy a klímaváltozás következményeként például valóban jobb borokat tudunk ideig-óráig termelni, ahogy abban egyes hazai borszakemberek reménykednek, ám könnyen lehet, hogy később akár elsivatagosodnak a jelenlegi bortermelő területek. Nem feledkezhetünk el arról sem, hogy a tudósok nagyjából egyetértenek abban, miszerint a klímaváltozás legkeményebben a harmadik világra sújt le. Számítások szerint Afrikában 2050-re akár félmilliárd ember nem fog megfelelően vízhez jutni. A Himalája gleccsereinek olvadása pedig hamarosan akár kétmilliárd ember, India és Banglades vízellátását veszélyezteti. 2050-re a klímaváltozás következményeként Közép- és Dél-Ázsiában akár harminc százalékkal visszaeshet a mezőgazdasági termelés. Tehát, míg Európában és hazánkban egy bizonyos szintig kezelhetők az éghajlatváltozás következményei, addig ez a harmadik világban humanitárius katasztrófákhoz vezethet. Grönland vagy az Antarktisz jegének jelentős elolvadása több mint tíz méteres tengerszint-emelkedéssel járna. Ha a tenger csak egy métert emelkedne átlagosan, az is 145 millió ember lakhelyét tüntetné el. Tíz méternyi emelkedéshez való alkalmazkodás pedig sokkal többbe kerülne, mint az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése.

El kell tehát döntenünk, hogy elfogadjuk-e a tudományos érveket és aszerint cselekszünk, vagy megvárjuk, amíg tényleg a GDP-nk húsz százaléka elveszik a klímaváltozás kárai miatt, mint ahogy azt a Stern-jelentés írja. A most zárult koppenhágai klímacsúcs során sajnos egy dologban értettek egyet a tudósok és a környezetvédők: az egyet nem értés miatt áttörést ez a találkozó nem hozott.

Simon Gergely
környezetkémikus
(*Magyar Nemzet*)

Hazai veszélyeztetettek

Európa évi átlagos hőmérséklete 1 °C-kal növekedett a múlt században és további 1-2 °C növekedés várható.

A múlt században Észak-Európa 10-40%-kal csapadékosabb, míg Dél-Európa 20%-kal szárazabb lett. A becslések szerint Dél-Európában még további 30%-kal csökkenhet az éves csapadék mennyisége, hosszabbak lesznek az aszályos időszakok, gyakoribbak az erdőtűzek. A csapadék nagy része a téli hónapokban hullik, intenzitása erősebb lesz, rendkívüli áradásokat és földcsuszamlásokat okozva.

A változások természetesen az élővilágra is erős hatással vannak. Nem kivétel ez alól hazánk állat- és növényvilága sem. Egy, a hetekben kiadott, hazai kutatók által összeállított jelentés számos olyan fajt, élőlénycsoportot sorol fel, melyekre a jövőben károsan hat a felmelegedés, elsősorban megszokott élőhelyeik átalakulása miatt.

Először az ember által erősen befolyásolt tájakon látható változás. Várható, hogy a vízszabályozások révén kiszáritott *Alföld* további szárazodása egyre nehezebbé teszi a természetes fafajú erdők telepítését, tovább növelve a kedvet és kényszert az *akác*, vagy más tájidegen fafajok telepítésére. Az *Alpok-alja* és a *Dél-Dunántúl* szintén szárazodást mutat, az erdőterületek egészségi állapotának romlása várható.

A kételtűek közül veszélyeztetett például a *foltos szalamandra*, amely a középhegységek állandóan párás, hűvös patak völgyeiben él, vagy a szintén a vizek világához kötődő *vidra*. A növények közül különösen veszélyeztetettek a sziklagyepekben, hegyi réteken vagy hegyvidéki erdőkben élő, kis elterjedésű védett fajok.

A mérleg másik serpenyőjében találhatók az előretörők, akik hasznot húznak az éghajlatváltozásból és terjeszkedni kezdenek. Egy részük eddig még alig volt jelen Magyarországon, vagy egyenesen másik kontinensről való, mint a kertekből ismert *Agáve*-fajok vagy a Budapesten is terjedő *amerikai lepkekabóca*. Az idegenek között ott vannak az „özfajok” is, melyek ellenségek híján hatalmas területeket hódíthatnak el a nálunk honosaktól. Ilyen a *selyemkóró* vagy az ijesztő módon elszaporodni képes sáskák (pl. *marokkói sáska* 1993-ban). A kórokozó fajok elterjedésének változása ugyancsak különböző áll.

„A hazai fajok jelentős része nem tud a klímaváltozás ilyen nagy sebességéhez alkalmazkodni. Fajgazdagságunk megőrzéséhez azonnal csökkenteni kell a szén-dioxid-kibocsátást, továbbá szükség van a tarvágások megszüntetésére, vizeinkkel való előrelátó, bölcs gazdálkodásra”.

Csáki Roland
WWF Magyarország

Beszélgetés a téli fákkal

Kószáltam kerten, berken át.
A hó csikorgott. Téli fák
mormoltak víg litániát.
Megkérdeztem: „Ti téli fák,
mit zengtek? Nincsen ok panaszra?”
– „Nincs: készülünk az új tavaszra!”

„Napisten holt. A testetek
csupasz: kilátszik rengeteg
görcsös golyvátok, sebetek;
reszkettek, mint a lázbeteg
s nem vágytok mégse seb-tapaszra?”
– „Nem. Készülünk az új tavaszra!”

Fagyott a gyökér-kamara.
Hó hull reátok és dara.
Rügyet gyilkol jég, zúzmara.
Bosszant szél-ördögök kara:
Mi ád okot mégis vigaszra?
– „Hogy készülünk az új tavaszra!”

Nagybőjt van most: hát bőjtölünk.
Zsoltárral unalmat ölünk.
Rügy-embriókat rejt ölünk.
Minden bút, bajt kibőjtölünk,
fűtyülve minden szél-kamaszra:
így készülünk az új tavaszra.

A Nap föltámad s megmarad.
Megesszük a napsugarat,
és lesz belőle kék, smaragd,
bíbor báj: diadalt arat
az életvágy, ha nincs kiaszva!
Így készülünk mi a tavaszra.

Nemcsak bámuljuk a Napot,
mint Istent hívek és papok,
de meg is esszük a kapott
malasztban!! Vontatott
jeremiádnak semmi haszna!
Te is így készülj a tavaszra!

Sebes bár főnk, lábunk, fülünk,
– megváltó-rügyet rejt ölünk.
Szépségversenyre készülünk.
Tavasz jöttén szűzen szülünk.
Csöpp messiás-rügyek malasztja
Csodákat csókol a tavaszra!

Mécs László